

Contes del dret... i del revés

(Contes d'abans... i contes d'ara)

Autor: Joaquim Carbó

Il·lustrador: Jordi Viladoms

Propostes didàctiques: Marta Manso

Podeu veure un resum del llibre, així com també de la biografia de l'autor i de l'il·lustrador, a l'apartat de llibres publicats.

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Abans de començar...

L'obra *Contes del dret... i del revés*, de Joaquim Carbó, és un recull de contes que tracten temes tan actuals com el maltractament dels animals, l'ecologia, la immigració, el treball subterrani o la responsabilitat en l'ús del transport públic. És per aquest motiu que, més enllà de les activitats que remeten a la comprensió del text, animem els professors i educadors a convertir llur lectura en punt de partida per a possibles reflexions i debats entre els alumnes, així com també de futures recerques sobre aquells temes que els puguin interessar, tant a nivell individual com de grup-classe.

Alguns dels temes sobre els quals es pot originar un debat, tant abans com després de la lectura dels contes, són:

- **Ecologia i animals en perill d'extinció:** Podem preguntar als alumnes si saben de cap animal que s'hagi extingit, quan i per quin motiu. Això pot portar a parlar de quina consideren que és l'acció de l'home i quina la seva responsabilitat envers la naturalesa i els éssers vius.

- Quines creuen que són les actituds i comportaments que promouen la desaparició de certes espècies naturals?
- Saben d'alguna organització ecologista, com ara Greenpeace o WWF, o les tasques que aquestes duen a terme?
- Quines actituds tenen ells envers el medi natural? Com es comporten quan van a la muntanya, a la platja, al riu...
- Què poden fer ells per a protegir la natura?

- **El maltractament dels animals:** Podem iniciar el debat preguntant als alumnes quins d'ells tenen animals a casa i quins en voldrien tenir (es poden fer llistes a la pissarra).

- Els qui en tenen, en són responsables? Tenen establerta cap tasca relacionada amb la seva cura?
- Què fan a l'estiu? Se'ls emporten si van de vacances?

Se'ls pot parlar de l'existència de protectores d'animals, que recullen els animals perduts que no són reclamats per ningú, de les residències per a gossos, dels cangurs...

- **La responsabilitat en l'ús del transport públic:** Els alumnes poden dividir-se en grups i elaborar una enquesta sobre l'ús del transport públic que després hauran d'utilitzar per a entrevistar els companys dels altres grups. Algunes de les preguntes que poden fer són:

- Fan servir habitualment el transport públic?
- Quin és el mitjà de transport que més utilitzen?
- De qui van acompanyats quan en fan ús?
- Com actuen? Cedeixen els seients a aquells que ho necessiten?
- Segueixen les normes cíviques de comportament, o criden, es barallen, etc.?
- Coneixen algun cas de violència o robatori en els transports públics?

D'altra banda, molts dels *Contes del dret...* estan ambientats en les grans planures nord-americanes i són protagonitzats pels indis pellrogos. Per aquest motiu, per tal de fer la lectura més profitosa, es pot dur a terme una recerca a nivell de tot el grup per tal que els alumnes aprenguin on i quan van viure, quins costums tenien, etc., fent un èmfasi especial en llurs aspectes culturals més importants, així com també en llurs representacions artístiques més característiques, tot incentivant-los a conèixer tòtems, màscares, escultures, etc.

En aquest sentit, pot ser interessant la visita a un museu etnològic, com el Museu Etnològic de Barcelona, o el Museu Barbier Mueller d'Art Precolombí, per tal que els alumnes puguin gaudir d'una aproximació directa a aquestes produccions culturals.

www.museuetnologic.bcn.es/

<http://www.barbier-mueller.ch/>

Abans de llegir...

1. El llibre que tens a les mans es titula *Contes del dret... i del revés* i porta, com a subtítol, la puntualització (*Contes d'abans... i contes d'ara*). Com creus que seran els contes que recull cadascuna de les parts del llibre? De quins temes creus que parlaran?

2. Ara busca l'índex del llibre i llegeix els noms dels contes. N'hi ha cap que et cridi l'atenció de manera especial? Quin creus que t'agradarà més? Per què?

Durant o després de la lectura

La pluja d'or

1. Saps el significat de les expressions següents?

- a. Treballar de sol a sol
- b. Fer la viu-viu
- c. Tenir un os a l'esquena
- d. Obrir uns ulls com unes taronges

2. Què fa el germà gran quan descobreix el tresor amagat a la cova?

3. Saps que significa la paraula «avarícia»? Per què diu el narrador que el germà gran és un avar?

4. Creus que és correcta l'actitud del germà gran? Com actuaries tu si et trobessis un tresor com aquest?

El monstre del gel

5. Com l'imagines, el monstre del gel? Fes-ne una petita descripció i acompanya-la, si vols, d'un dibuix.

6. Aquest conte, com el de «La noia bisó» o el de «Llamps i trons», té com a protagonistes una tribu de pellroges nòmades. Has sentit mai a parlar d'aquestes tribus? Busca'n una mica d'informació i respon les preguntes següents:

- a. On vivien els seus integrants?
- b. En quina època els situem?
- c. Com s'alimentaven?
- d. Com anaven vestits?

e. Com eren, els seus habitatges?

f. Què és un tipi?

g. Com es desplaçaven?

h. On viuen actualment?

i. Tots els indis pellroges eren nòmades?

7. Segons el que explica el conte, com es van crear la lluna i les estrelles?

8. Com ja deus saber, aquesta explicació no és res més que una llegenda per explicar l'origen dels estels i dels satèl·lits. Ara bé, podries dir quines són les diferències entre uns i altres? Busca informació en un llibre de coneixement del medi natural o en una enciclopèdia que tinguis a casa i, si cal, vés a la biblioteca.

Estels	Satèl·lits

El plat de lleties més car de la història

9. Tenen bona relació, els dos germans? Escull un fet que ho exemplifiqui.

10. Què és el que Jacob demana a Esaú a canvi del plat de lleties? Per què creus que és tan important per a ell?

11. Explica la manera com Jacob passa a ser l'hereu i compara-la amb la forma com es fa actualment. Saps què és un testament? Si cal, demana ajuda als pares o a un adult.

12. Al final, el narrador ens diu que si volem saber-ne més, hem de llegir la Bíblia. Saps com és la història d'aquests dos germans que apareix a la Bíblia? Quines diferències hi veus amb la del conte?

La noia bisó

13. Segons el que explica el conte, com caçaven tradicionalment els pellroges? Per quin motiu? I el protagonista de la història?

14. Com aconseguix la noia fer-li entendre que caçant tants bisons pot fer que desapareguin?

15. Saps què vol dir que una espècie està «en perill d'extinció»? Saps d'alguna que ho estigui? Descriu breument per què.

16. Com imagines la noia bisó i la seva família? Fes-ne un dibuix.

17. Com has vist, a causa de la ganduleria dels caçadors, els esperits s'enfaden i fan desaparèixer tots els bisons del prat que hi havia a la vora del poblat. Si tu haguessis estat un d'aquests caçadors, com creus que hauries actuat? Hauries intentat evitar-ho?

La pastoreta Fatoumata

18. Busca el significat de les paraules següents:

a. Llepafils:

b. Escarafalls:

c. Insolent:

d. Llamenc:

e. Esquifit:

f. Llunàtic:

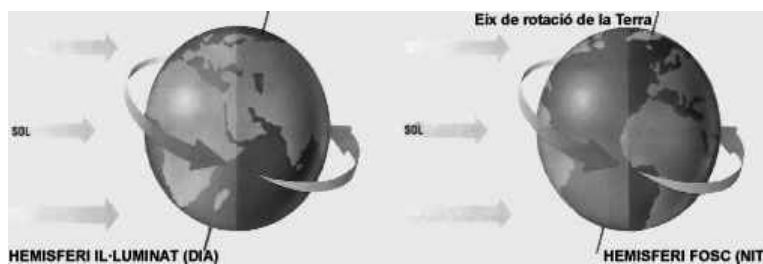
g. Flaquesa:

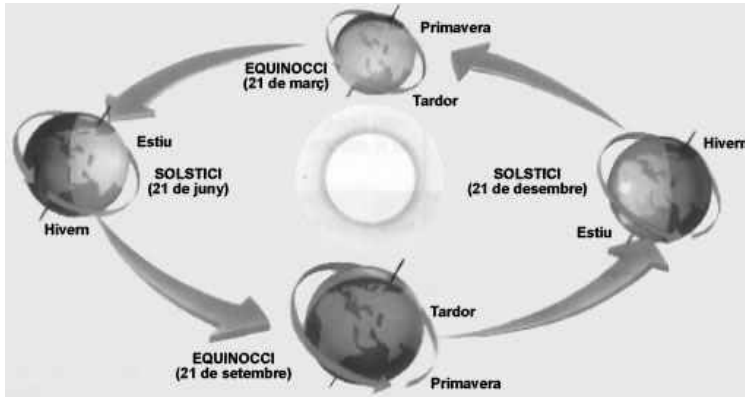
19. Com aconseguir la mare de la Fatoumata que es mengi la sopa de farina de blat de moro? Fes-ne un resum.

20. I a tu, t'ha passat mai que els pares t'hagin obligat a menjar quan no en tenies ganes perquè t'havies atipat de llaminadures? Explica-ho.

Llamps i trons

21. L'inici del conte explica el pas del dia a la nit i el canvi d'estacions. Ara bé, saps com es produeixen realment? Has sentit mai a parlar dels moviments de rotació i translació de la Terra? Explica de què es tracta i, si cal, busca'n informació.

22. A les pàgines 57 i 58, el narrador descriu l'origen de la pluja. Com te l'imagines? T'atreveixes a dibuixar-nos-el?

23. Segons explica el narrador al final del conte, quin és el motiu pel qual la pluja i les tempestes no es poden controlar?

24. El penúltim paràgraf del conte explica:

Des d'aquell moment, el tro i el llamp ja no han tingut qui els controlés i tots sabem que ara actuen pel seu compte i que, moltes vegades, no els ve d'un dia ni de dos, ni d'una setmana que ploqui sense concert. I tot s'inunda, els rius es desborden i s'esllavissen els marges, s'ho emporten tot, i al seu pas només deixen un rastre de destrucció. Molts humans es queden sense casa i alguns perden fins i tot la vida, així com també el bestiar i les feres que volten pel bocs i les planures.

Saps d'alguna ocasió en què la pluja i les tempestes hagin estat tan descontrolades que hagin causat danys a les persones?

Busca una notícia (en un diari, per Internet...) que parli d'inundacions o d'altres efectes naturals que hagin causat una catàstrofe i explica-la a la classe. Pots preparar fotografies o buscar més informació sobre el tema per fer la presentació.

El vell dormilega

25. En aquest conte, així com en el de «La noia bisó», se'ns diu que els caçadors respecten les lleis del Gran Manítú. Saps qui és el Gran Manítú i per què és tan important seguir les seves lleis?

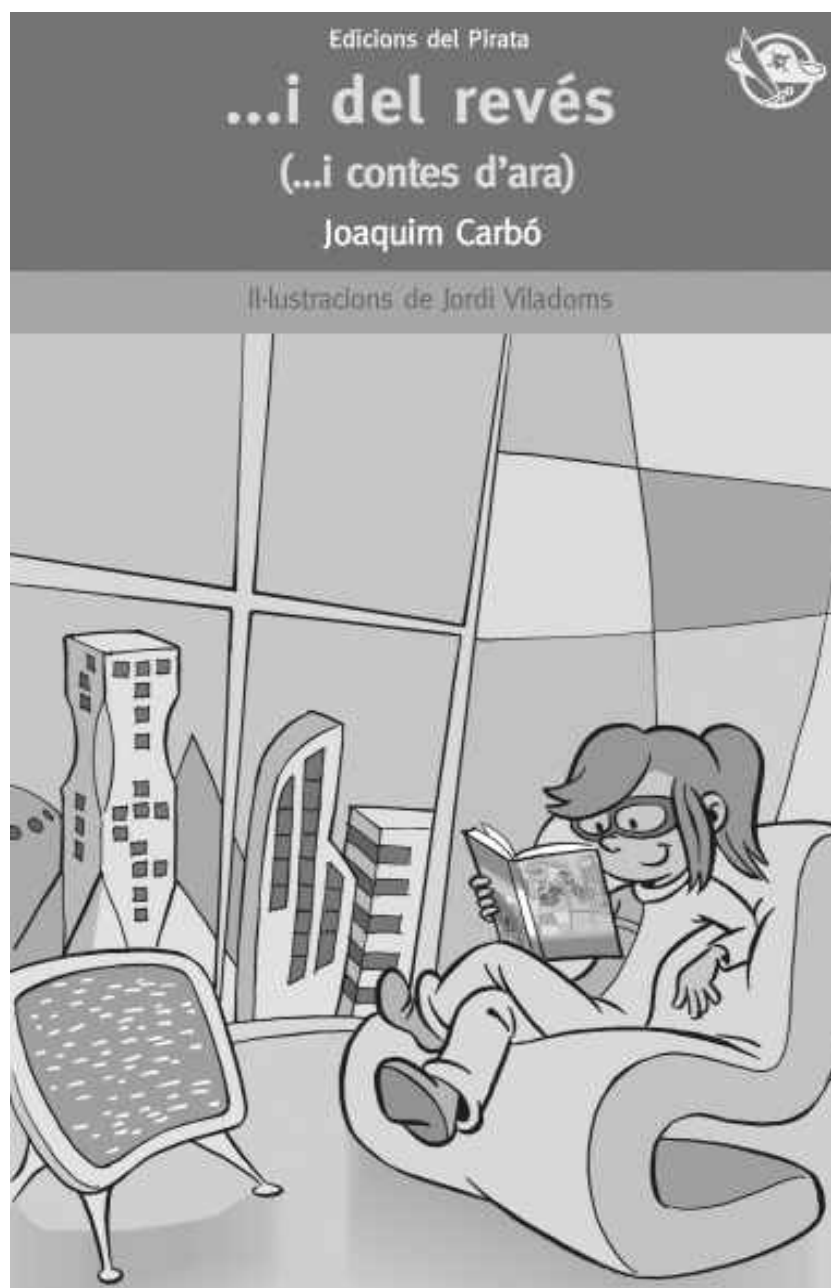
26. Saps què és la mitologia? A banda de la nord-americana, que és la que apareix en alguns dels *Contes del dret*, en coneixes alguna altra? Fes una petita recerca d'algun episodi mitològic i explica'l.

27. Per què en Tronc de Roure sap tantes coses i és capaç d'ajudar el seu germà?

28. Com aconseguix Minyó Eixerit desfer-se del Vell Dormilega i de les dues bruixes?

29. Un cop acabat de llegir, quina relació creus que existeix entre el nom dels personatges (Tronc de Roure, Minyó Eixerit, Vell Dormilega...) i el que els ocorre al llarg del conte?

Contes del dret... i del revés

(Contes d'abans... i contes d'ara)

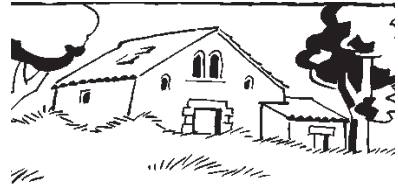
Autor: Joaquim Carbó

Il·lustrador: Jordi Viladoms

Propostes didàctiques: Marta Manso

Podeu veure un resum del llibre, així com també de la biografia de l'autor i de l'il·lustrador, a l'apartat de llibres publicats.

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Durant o després de la lectura

El blanc i el negre

1. Relaciona cadascun dels personatges amb les característiques que més els defineixen:

Maria	Ordenada, neta i polida.
	Malcarat, antipàtic.
Remei	Simpàtic, amable i atent.
	Activa, simpàtica i eixerida.
Primer dependent	Gandula i tafanera.
	Treballador sol·lícit.
Segon dependent	Antipàtica i deixada.
	Dropo, malagradós.

2. Sabries dir altres adjectius i escriure'n llurs antònims?

Alt	Baix
Gras	...
...	...
...	

El gos i el pagès

3. Què li fan, al gos, uns nois que el veuen pel carrer? Creus que és la manera correcta de tractar els animals?

4. Per què comencen a veure el gos amb mals ulls, al poble? Què volen fer-li?

5. Per què hi havia anat a parar, al poble?

6. Per què en desapareix, finalment?

7. Què hauries fet tu si t'haguessis trobat en una situació com aquesta?

El treball subterrani

8. Què aconsegueix, el noi, a canvi de les petites feines que va fent?

- a. Al forn?
- b. A la botiga d'electrodomèstics?
- c. Amb la neteja de l'escala?
- d. A la llibreria?
- e. A la botiga de queviures?
- f. A l'agència de viatges?
- g. Al laboratori fotogràfic?

9. Qui creus que ha treballat més, el protagonista o el seu germà, que treballa a la taquilla del metro? Per què?

10. En anar-se'n al llit, tots els membres de la família li recomanen que s'espavili a trobar feina. Per què cap no considera que el noi treballi, si ha estat fent feines diferents durant tot el dia?

11. Creus que és cert que no treballa?

L'home dels nassos

12. En Miquel, l'amic del protagonista, diu que s'estimaria més dir-se Cyrano. Saps qui és, Cyrano de Bergerac? Creus que té alguna relació amb el fet que a en Miquel li agradin els jocs de paraules?

13. En Miquel té una dèria per les frases fetes relacionades amb el nas, com ara:

- De qui té el nas curt, Déu me n'ajut!
- Si el nas et pica, cucs a la tripa!

I tu, saps d'altres frases fetes relacionades amb les parts del cos?

- Tenir les mans foradades.
- Qui té boca, s'equivoca.
-
-
-
-
-

14. Has entès qui és «l'home dels nassos»? Per què diuen que surt el 31 de desembre?

A l'escola, de tots colors

15. Quina relació creus que té l'arribada del parent de la Fàtima amb el seu canvi d'indumentària?

16. En sortir de l'escola, la colla d'amics es dirigeix a la plaça per jugar un partit de futbol. I tu, també acostumes a quedar-te a jugar amb els amics quan s'acaben les classes? Descriu què fas en sortir d'escola un dia qualsevol.

17. La Fàtima és musulmana. Saps què és l'Islam i quines característiques principals té? Busca informació sobre la religió islàmica i omple els buits següents:

- a. Com es diu, el seu Déu?
- b. I el Profeta?
- c. I el llibre sagrat?
- d. Quins són els cinc pilars de la religió o actes que han de dur a terme els bons musulmans?
-
-

Pròxima estació: La Pau

18. Segurament que has pujat en més d'una ocasió al metro o al tren i has trobat persones que demanaven diners cantant o tocant algun instrument. Ara bé, què és el que fa diferent aquest viatge?

19. Compara el que passa a les dues parts del viatge. Quina situació creus que podem trobar més fàcilment quan viatgem en transport públic? Per què?

20. I tu, com ets quan viatges en transport públic? Creus que ets amable i simpàtic, o més aviat malagradós? Cedeixes el seient a aquelles persones que ho necessiten?

21. Ara fes de narrador i descriu un viatge en transport públic. Per fer-lo més interessant, pots explicar què és el que t'agradaria que passés o inventar-te una història divertida.

L'armari

22. De què té por, l'Ole? Què és el que fa que aquesta por augmenti?

23. Quan es fixa en l'armari, l'Ole recorda un altre armari, el «d'una novel·la que ara fan en pel·lícula als cinemes!». Saps de quina pel·lícula es tracta? L'has vista? Et va agradar?

24. A la nota al peu de la pàgina 66, l'escriptor ens explica que aquestes últimes pàgines del conte estan inspirades en la novel·la *La història interminable*, de Michael Ende. N'has sentit mai a parlar? Busca'n informació i mira d'explicar per què l'autor afirma que s'ha inspirat en aquesta novel·la per escriure l'última part del conte.

Pista: La sèrie de dibuixos animats *Les Tres Bessones* utilitza el mateix mecanisme per a unir realitat i ficció, tot fent servir la màgia de la bruixa avorrida. Mira l'inici del capítol "L'ullal blanc" per veure si t'ajuda a respondre la pregunta.

<http://www.youtube.com/watch?v=gD8EaYItYfQ&feature=related>

25. Quin és el misteri de l'armari? Quan deixa de sentir la necessitat d'amagar-s'hi?

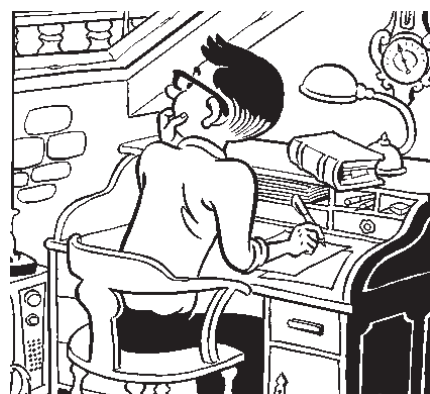
26. I tu, de què tens por? Explica alguna situació en què hagis sentit por i digues com has reaccionat per evitar-ho.

El noi del temps

27. Per què la gent de Morvià ha posat el sobrenom de «Morro Fort» a la família del protagonista?

28. Per què els pares creuen que en Martí «té la sang d'orxata»? En què es diferencia en Martí dels seus pares?

29. Quina habilitat té en Martí?

30. Per què la gent de Morvià canvia el nom a la família i passen a anomenar-la «Morro Fi»?

31. I tu, què voldries fer de gran? Creus que és una feina que agradaria als teus pares?